

RETTIGHETSPOLITIKK VED UNIVERSITETET I STAVANGER

(«IPR Policy»)

UiS' rettighetspolitikk ble vedtatt av universitetsstyret 19. april 2012. Foreliggende utgave er første revisjon av rettighetspolitikken, vedtatt av universitetsstyret 28. april 2016.

Rettighetspolitikk ved UiS

Del 1 – Rettighetsovergang som følge av ansettelse ved UiS	4
1. Resultater og rettigheter som omfattes av rettighetspolitikken	4
1.1 Innledning.....	4
1.2 Rettslige grunnlag for overgang av rettigheter	4
1.3 Faglitterære publikasjoner og undervisningsmateriale	5
1.4 Patenterbare oppfinnelser	5
1.5 Datamaskinprogrammer	5
1.6 Databaser	5
1.7 Fysiske gjenstander	6
1.8 Øvrige rettigheter	6
2. Hvem som omfattes av rettighetspolitikken	6
2.1 Generelt.....	6
2.2 Studenters rettigheter.....	7
Del 2 – Kommersialisering av resultater	7
3. Innledning.....	7
4. Kommersialisering av faglitterære publikasjoner og undervisningsmateriale.....	8
5. Kommersialisering av patenterbare oppfinnelser.....	8
6. Kommersialisering av datamaskinprogrammer	9
7. Kommersialisering av databaser	9
8. Tilbakeføring av rettigheter til den ansatte	10
9. Særlige forhold knyttet til avtaler med eksterne parter	10
9.1 Behovet for avtaleregulering av rettighetsspørsmål ved forskningssamarbeid	10
9.2 Særskilt om forskning finansiert av EU eller Forskningsrådet.....	11
9.3. Eierskap til resultater skapt av arbeidstaker med to eller flere arbeidsgivere	11
9.3.1 Behovet for særskilt regulering ved doble tilsetninger	11
9.3.2 Forholdet til sidegjøremålsreglementet	11
9.3.3 Prinsipp for fordeling av rettigheter	12
10. Fordeling av nettoinntekter ved kommersialisering	12
10.1 Fordeling av nettoinntekter etter tredelingsprinsippet	12
10.2 Prinsipper for inntektsfordeling knyttet til aksjer	13
10.2.1 Tegning av aksjer og emisjon	14
10.2.2 Ansatte avstår fra tegning av aksjer	14
10.2.3 Forvaltning av UiS' eierpost.....	14

11. Virksomheten i Validé AS	14
12. Dekning av driftskostnader ved UiS.....	15
13. Uenighet om rettigheter eller fordeling av inntekt.....	15
14. IPR-utvalg.....	16

Del 1 – Rettighetsovergang som følge av ansettelse ved UiS

1. Resultater og rettigheter som omfattes av rettighetspolitikken

1.1 Innledning

Universitets- og høyskoleloven (uhl.)¹ og arbeidstakeroppfinnelsesloven² fastslår at universitetene har som en del av sitt samfunnsansvar å legge til rette for kommersiell utnyttelse av forskningsresultater. Dette gjør det nødvendig for Universitetet i Stavanger å ha en politikk for håndteringen av immaterielle rettigheter som er resultat av de ansattes virksomhet ved universitetet. Rettighetspolitikken tar stilling til i hvilket omfang universitetet kan og bør kreve at rettigheter overdras. I den grad rettigheter overdras til universitetet fastsetter rettighetspolitikken hvordan inntekter fra kommersiell utnyttelse av arbeidsresultatene skal fordeles. Inntektsfordelingen bygger på tredelingsprinsippet og er nærmere redegjort for under pkt. 10.

Det primære formål ved forskningen ved universitetet er å bidra til kunnskaps- og forskningsfellesskapet, både nasjonalt og internasjonalt. Det er samtidig viktig at UiS forvalter rettighetene til materiale som er frembrakt på universitetet på en slik måte at universitetet ikke mister muligheten til selv å utnytte dette. Viktig er også at som en del av sin samfunnsoppgave plikter universitetet å bidra til innovasjon og nyskaping, gjennom å legge til rette for bedre kommersiell utnyttelse av slike forskningsresultater, jf uhl. § 1-3 bokstav e.

Validé AS (tidligere Prekubator TTO) har til oppgave å forvalte og foredle UiS' rettigheter til arbeids- og forskningsresultater egnet for kommersialisering, og skal gjennom dette bidra til innovasjonsarbeid og kunnskapsoverføring fra UiS til samfunnet. Validé AS' virksomhet er nærmere beskrevet under pkt. 11.

Nedenfor gis en kort oversikt over de resultater og rettigheter som omfattes av Universitetet i Stavangers rettighetspolitikk, og en kort redegjørelse for innholdet av disse rettighetene.

1.2 Rettslige grunnlag for overgang av rettigheter

Samtlige immaterielle rettigheter som omtales nedenfor, bortsett fra retten til databaser (se punkt 1.6), kan bare oppstå hos fysiske personer. Dersom universitetet skal ha rettigheter til slike resultater, må det derfor skje en overdragelse av rettighetene fra den eller de som har frembrakt det aktuelle resultatet til universitetet.

For patenterbare oppfinnelser følger det av arbeidstakeroppfinnelsesloven § 6 første ledd at universitetet har rett til å overta rettighetene til patenterbare oppfinnelser. Lærere og vitenskapelig personale ved universitetet har likevel rett til å publisere oppfinnelsen dersom

¹ [Lov om universiteter og høyskoler \(universitets- og høyskoleloven\)](#)

² [Lov om retten til oppfinnelser som er gjort av arbeidstakere \(arbeidstakeroppfinnelsesloven\)](#)

universitetet blir varslet om det i melding om oppfinnelsen, jf. pkt. 5, og tredjeparts rett ikke er til hinder for publisering.

For å overta retten til åndsverk etter åndsverkloven³, er det derimot nødvendig at det foreligger avtale om dette. Slik rett til å kreve overdragelse behøver likevel ikke være uttrykkelig avtalt, men kan anses underforstått ut fra den arbeidsavtale den ansatte har med universitetet. Det generelle synspunktet er at arbeidsgiver «vinner den rett over åndsverket som er nødvendig og rimelig, hvis arbeidsavtalen skal nå sitt formål, men heller ikke mere»⁴. Dette understreker at det sjelden vil være snakk om noen fullstendig overdragelse av opphavsretten, bare en bruksrett i den grad dette er nødvendig for at arbeidsavtalen skal nå sitt formål.

For datamaskinprogrammer er derimot utgangspunktet det motsatte, jf. åndsverkloven § 39 g; her overtar universitetet som arbeidsgiver som hovedregel retten til datamaskinprogrammer ansatte har skapt som en del av arbeidsforholdet, såfremt ikke noe annet er avtalt.

1.3 Faglitterære publikasjoner og undervisningsmateriale

Faglitterære publikasjoner og annet forsknings- og undervisningsmateriale som er et resultat av den ansattes arbeid ved Universitetet i Stavanger, vil normalt være opphavsrettsbeskyttet, jf. åndsverkloven § 1 første ledd, jf. andre ledd. Den/de ansatte som har skapt resultatet har da enerett til å fremstille eksemplarer av og tilgjengeliggjøre materialet for allmennheten, jf. åndsverkloven § 2.

1.4 Patenterbare oppfinnelser

Det kan meddeles patent på oppfinnelser som er industrielt anvendbare, som er nye i forhold til hva som var kjent før patentsøknadens inngivelsesdag, og som dessuten skiller seg vesentlig fra dette (har «oppfinneshøyde»), jf. patentloven⁵ § 1 første ledd, jf. § 2 første ledd. Innehaver av et patent får en tidsbegrenset enerett til å utnytte oppfinnelsen i nærings- eller driftsøyemed.

1.5 Datamaskinprogrammer

Den som skaper et datamaskinprogram, har opphavsrett til programmet, jf. åndsverkloven § 1 første ledd. Et datamaskinprogram kan være alt fra et operativsystem til en datamaskin til en «app» til mobiltelefoner eller nettbrett. Det er datamaskinprogrammets kildekode/kodespråk som i så fall utgjør åndsverket. Oppfinnelser som utnytter et datamaskinprogram vil etter omstendighetene kunne patenteres, jf. patentloven § 1 første ledd, jf. andre ledd, jf. § 2 første ledd.

1.6 Databaser

Databaser, som ikke kvalifiserer til vern som åndsverk, er gitt et særskilt vern i åndsverkloven § 43 første ledd:

³ [Lov om opphavsrett til åndsverk m.v. \(åndsverkloven\)](#)

⁴ Ragnar Knoph, *Åndsretten*, 1936, s. 84

⁵ [Lov om patenter \(patentloven\)](#)

«Den som frembringer et formular, en katalog, en tabell, et program, en database eller lignende arbeid som sammenstiller et større antall opplysninger, eller som er resultatet av en vesentlig investering, har enerett til å råde over hele eller vesentlige deler av arbeidets innhold ved å fremstille eksemplarer av det og ved å gjøre det tilgjengelig for allmennheten.»

Databasevernet kan etter kravet om «vesentlige investeringer» verne sammenstillingen av både små og store mengder data, forutsatt at vesentlighetskravet er oppfylt.

Rettighetshaveren til en database vernet etter åndsverkloven § 43 er den som står bak investeringen i den. Dette vil i de aller fleste tilfeller være universitetet, eventuelt eksterne parter som har gitt bidrag til utviklingen av databasen. En ansatt som har fått lønn for arbeidstiden som er brukt på utviklingen av databasen, og ikke har tatt noen økonomisk risiko, er ikke å anse som rettighetshaver etter åndsverkloven § 43.

1.7 Fysiske gjenstander

I en del tilfeller vil fysiske gjenstander være gjenstand for, eller resultatet av, forskning ved universitetet. «Fysiske gjenstander» etter rettighetspolitikken må forstås vidt, som ethvert materielt produkt (organisk, uorganisk og biologisk materiale), herunder substanser, organismer, avlinger og materialer. Rettigheter til slike fysiske gjenstander skiller seg fra de øvrige rettighetene som omhandles av universitetets rettighetspolitikk, i den forstand at det er tale om eiendomsrett.

Fysiske gjenstander som nevnt over vil være universitetets eiendom så langt dette ikke kommer i konflikt med tredjeparts rettigheter.

1.8 Øvrige rettigheter

I prinsippet vil enkelte frembringelser ved universitetet kunne vernes som varemerke⁶, design⁷, kretsmønster⁸ i en integrert krets, eller som fremforetlet plantesort⁹. Det må imidlertid antas at disse immaterialrettighetene hverken spiller eller vil spille noen vesentlig rolle i UIS' virksomhet i overskubar fremtid.

2. Hvem som omfattes av rettighetspolitikken

2.1 Generelt

Universitetets rettighetspolitikk gjelder resultater frembrakt både av vitenskapelig ansatte og øvrige ansatte. Universitetets rettigheter til resultater frembrakt av universitetsansatte under arbeidet her vil i mange tilfeller følge underforstått av arbeidsavtalen, jf. pkt. 1.2.

Resultatet av de vitenskapelige ansattes arbeid vil imidlertid stå i særstilling fordi den faglige virksomheten som alminnelig utgangspunkt skjer ut fra den ansattes eget valg, og ikke er underlagt noen form for styringsrett eller instruksjonsmyndighet fra arbeidsgiver. Bak dette

⁶ [Lov om beskyttelse av varemerker \(varemerkeloven\)](#)

⁷ [Lov om beskyttelse av design \(designloven\)](#)

⁸ [Lov om vern av kretsmønstre for integrerte kretser \[kretsmønsterloven\]](#)

⁹ [Lov om planteforetlerrett \[planteforetlerloven\]](#)

ligger prinsippet om forskningens og undervisningens frihet, slik dette er slått fast, i Universitets- og høyskoleloven § 1-5. De generelle prinsipper om rettighetsovergang til arbeidsgiver kan derfor ikke anvendes uten videre på disse ansatte. Behovet for en gjennomgang av forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker når det gjelder immaterielle rettigheter, vil derfor som alminnelig regel være størst i forhold til denne gruppen ansatte.

Det knytter seg enkelte særlige problemer til studentarbeider. Dette er særskilt behandlet nedenfor i punkt 2.2.

Resultater av andre ansattes arbeid vil i større grad enn hva tilfellet er for vitenskapelig ansatte, være av en slik art og ha en slik tilknytning til den ansattes arbeidsforhold at universitetets rettigheter må anses klarlagt ved de generelle regler i arbeidslivet, uten at det er behov for ytterligere avtaleregulering. Det vil imidlertid kunne være situasjoner hvor også slike ansatte skaper arbeidsresultater uten at disse kan anses å være en del av arbeidsoppgavene som følger av arbeidsforholdet som helhet, og hvor det derfor vil kunne være behov for særskilt avtale med arbeidsgiver om rettighetsspørsmålet.

2.2 Studenters rettigheter

Det rettslige utgangspunktet er at studenter innehar rettighetene til det de frembringer som en del av studiet, det være seg åndsverk eller patenterbare oppfinnelser. Universitetets utnyttelse av slike frembringelser forutsetter derfor avtale med studentene.

Det er en økende tendens, og også et strategisk mål, at studenter i større grad involveres aktivt i forskningsprosjekter.

I prosjekter som helt eller delvis er finansiert av Norges Forskningsråd eller EU-institusjoner stilles det et krav om at prosjektr resultatene skal kunne utnyttes av deltakende institusjon. I tilknytning til slike prosjekter er det derfor behov for inngåelse av særskilt overtagelsesavtale med den enkelte student.

UiS vil også i andre tilfelle kunne overta UiS-studenters rettigheter til næringsmessig utnyttelse av resultatene gjennom frivillig overdragelse dersom (1) UiS-studenten(e) ber om det og (2) Validé AS etter en kommersiell vurdering av resultatene finner dette tjenlig og ønskelig. Dette vil i tilfelle inngås særskilt avtale mellom studenten(e) og UiS v/Validé.

Studenter som også er ansatt, f.eks. i prosjektstilling eller som vitenskapelig assistent, behandles imidlertid som andre ansatte, for så vidt arbeidsresultatet har sammenheng med oppgaver som tilligger stillingen.

Del 2 – Kommersialisering av resultater

3. Innledning

Ved spørsmål knyttet til universitetets rett til å overta resultatet av universitetsansattes arbeid med sikte på kommersialisering, må det sondres mellom to typer av frembringelser. På den

ene siden har man faglitterær produksjon og for så vidt kunstnerisk produksjon. Slik produksjon er i stor grad noe den enkelte forfatter eller kunstner står for alene, eller sammen med noen få andre, og innebærer normalt ganske begrenset bruk av universitetets ressurser. Den tradisjonelle oppfatningen har vært at i den grad det er interessant å kommersialisere resultatet av slikt arbeid, for eksempel i form av lærebøker, er dette normalt en rett for den ansatte selv. Økonomiske gevinster av slik kommersialisering tilfaller den enkelte forfatter.

På den annen side har man mer «industrielle» rettigheter, som patenterbare oppfinnelser, datamaskinprogrammer og databaser. Som en del av sin samfunnsoppgave plikter universitetet her å bidra til innovasjon og nyskaping, gjennom å legge til rette for bedre kommersiell utnyttelse av slike forskningsresultater. Rettighetspolitikken skiller mellom faglitterære frembringelser og mer «industrielle» frembringelser, og vil følge opp dette i det videre, slik at punkt 4 flg. i hovedsak vil konsentrere seg om de «industrielle» rettighetene. Det understrekes at hensynet til kommersialisering i universitetssammenheng må veies opp mot de grunnleggende universitetsverdiene knyttet til fri forskning og publisering og formidling av forskningsresultater.

4. Kommersialisering av faglitterære publikasjoner og undervisningsmateriale

Rettighetspolitikken legger til grunn at universitetet som alminnelig regel ikke bør gripe inn i de ansattes adgang til å publisere egen faglitterær produksjon. Universitetet overtar i utgangspunktet heller ingen rettigheter til kommersialisering av «personlig» undervisningsmateriale, med mindre annet er avtalt. Som «personlig» undervisningsmateriale anses blant annet forelesninger, inkludert støttemateriale, som for eksempel manus og støtteark for utdeling til studentene. Når det gjelder UiS bruksrett til «personlig» undervisningsmateriale i forbindelse med undervisningen ved UiS vises det til informasjonstekster på ansattssidene, herunder vedlegg til arbeidsavtale.

Unntak vil i første rekke være aktuelt når det er tale om særlig tilrettelagt undervisningsmateriale der universitetet har lagt ned betydelige ressurser i produksjonsprosessen.

Dette er særlig aktuelt for digitale undervisningsopplegg, for eksempel slike som er utviklet ved NettOp (Universitetets egen avdeling for utvikling av nettbasert opplæring). I den grad slikt materiale kan utnyttes kommersielt utenfor universitetet, typisk ved andre utdanningsinstitusjoner, skal rettighetsforholdene til materiale avklares mellom universitetet og de ansatte gjennom egen avtale.

5. Kommersialisering av patenterbare oppfinnelser

Følgende fremgår av arbeidstakeroppfinnelsesloven:

- Universitetet, som arbeidsgiver, kan kreve retten til oppfinnelse som arbeidstaker har nådd fram til ved forsknings- eller oppfinnervirksomhet helt eller delvis overført til seg.
- Den ansatte som gjør en slik oppfinnelse skal «uten unødig opphold» gi Validé AS melding på et eget skjema (Disclosure of Invention) som er tilgjengelig på ansattsidene.
- Den ansatte kan velge publisering fremfor patentering. Det er i så fall et vilkår at dette angis i ovennevnte skjema ved innmelding og at tredjeparts rettigheter ikke er til hinder for dette.
- Dersom universitetet utnytter retten til å få oppfinnelsen overdratt til seg, har oppfinneren krav på «rimelig godtgjøring». Nærmere om dette under pkt. 10 («Fordeling av nettoinntekter ved kommersialisering»).

6. Kommersialisering av datamaskinprogrammer

Datamaskinprogrammer kan være opphavsrettslig beskyttet etter åndsverkloven. For datamaskinprogrammer gjelder:

- Opphavsretten til datamaskinprogram som er skapt av en arbeidstaker under utførelsen av oppgaver som omfattes av arbeidsforholdet eller etter arbeidsgivers anvisninger går over til UiS dersom annet ikke er avtalt.
- Datamaskinprogrammer som har et kommersielt potensial og hvor rettighetene går over til UiS, skal meldes til Validé AS. Dette praktiseres i samsvar med prinsippene i arbeidstakeroppfinnelsesloven, herunder forskernes rett til publisering, se også pkt. 5.

Dataprogrammer oppstår gjerne som et biprodukt av andre frembringelser, og kommersialisering av programvaren vil ofte være avhengig av deltakelse fra de som har vært med på å utvikle den. Økonomiske incentiver og pragmatisme med hensyn til hvem som anses som rettighetshavere vil derfor være viktig i en tidlig fase.

7. Kommersialisering av databaser

Databasevernet er et investeringsvern, jf. åndsverkloven § 43, og det er den som tar initiativ til og bærer risikoen for investeringen som er rettighetshaver. Det vil derfor være universitetet eller eventuelt eksterne parter som vil være rettighetshaver i databasen, og arbeidstaker vil som hovedregel ikke ha rettigheter i dette. Dersom en ansatt ønsker å benytte slike databaser kommersielt, skal dette meldes til Validé AS.

8. Tilbakeføring av rettigheter til den ansatte

I de tilfelle hvor UiS, etter å ha fått overdratt en oppfinnelse eller annet arbeidsresultat til seg med hjemmel i lov eller avtale ikke selv vil eller ikke finner kommersielt grunnlag for å føre et prosjekt videre, skal UiS v/Validé tilby tilbakeføring av rettighetene til idehaver. I slike situasjoner skal det inngås en avtale som regulerer forholdet mellom partene. Følgende vilkår vil inngå i avtalen:

- Idehaver forplikter seg overfor UiS til å etterleve alle forpliktelser som UiS måtte ha overfor ekstern tredjepart som har finansiert den forskningen som ledet til oppfinnelsen.
- UiS beholder en vederlagsfri rett til å bruke oppfinnelsen eller arbeidsresultatet til undervisnings- og forskningsformål ved UiS, og rett til å viderelisensiere slik bruksrett til andre ikke-kommersielle samarbeidsparter/institusjoner.

I de ovenfor angitte tilfelle kan UiS også, dersom den ansatte ikke ønsker å overta rettighetene, beslutte å oppgi rettighetene, med den virkning at UiS' forpliktelse til å arbeide for kommersialisering av resultatene opphører.

9. Særlige forhold knyttet til avtaler med eksterne parter

9.1 Behovet for avtaleregulering av rettighetsspørsmål ved forskningssamarbeid

Forskningssamarbeid som UiS har med eksterne parter skal være basert på skriftlige avtaler som blant annet regulerer rettighetsspørsmål. Avtaler, budsjetter og priser for slikt samarbeid er nærmere regulert i rundskriv F07-13 fra Kunnskapsdepartementet og reglementet for Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA) ved UiS.

UiS har ikke adgang til å inngå avtaler som åpner for varig hemmelighold av forskningsresultater skapt av ansatte ved UiS. Dersom utsettelse av offentliggjøring er nødvendig for å sikre rettigheter i form av patentsøknad eller lignende, kan det imidlertid avtales utsatt publisering for et kortere tidsrom. UiS har en ubetinget plikt til å sikre at forskningsresultater er tilgjengelig for videre forskning ved institusjonen, samt at resultater kan benyttes til utdanningsformål.

Utover ovennevnte vil eierskapet til og utnyttelsen av rettighetene være gjenstand for forhandling mellom UiS og den eller de aktuelle samarbeidspartnere. Et generelt prinsipp for slike forhandlinger er at rettighetsutnyttelsen skal være i samsvar med hvordan forskningen er finansiert. Ved forhandlinger med eksterne sponsorer/finansieringskilder skal UiS gjøre sitt ytterste for å beskytte og fremme samfunnsinteressene, og sikre UiS og den enkelte skaper av resultatene størst mulig frihetsgrad innenfor rammen av UiS' rettighetspolitikk. Eventuell navngivningsrett som opphavsmann etter åndsverkloven § 3 og alminnelige forskningsetiske prinsipper om forskningens åpenhet og forskningsresultatenes tilgjengelighet for offentligheten skal respekteres.

I den grad UIS' bidrag, direkte eller indirekte, er finansiert av grunnbevilgningen gitt av Stortinget eller gjennom andre offentlige finansieringskilder, har UiS en plikt til å sikre seg eierskap til forskningsresultatene slik at disse kan nyttiggjøres samfunnet i bred forstand.

I de tilfeller hvor forskere ved UiS utfører forskningsoppgaver som er fullfinansiert av en privat oppdragsgiver (inkludert arbeidskostnader, prosjektkostnader, kostnader forbundet med infrastruktur, samt overskudd), vil det kunne inngås avtaler hvor retten til resultatene overdras til oppdragsgiver. Slik overdragelse skal imidlertid begrenses til de konkrete resultater som antas å kunne skapes gjennom oppdraget. Enhetene ved UiS må derfor ha rutiner som sikrer at de ansatte blir orientert om vilkårene som gjelder for prosjektene de er involvert i.

Også for fullfinansiert forskning gjelder imidlertid forbudet mot varig hemmelighold og plikten til å sikre rett til videre forskning og bruk av resultatene i undervisningssammenheng.

9.2 Særskilt om forskning finansiert av EU eller Forskningsrådet

Standard kontraktsvilkår for prosjekter finansiert av EU eller Forskningsrådet forutsetter at forskningsresultater, herunder rettigheter knyttet til disse, skal tilfalle den enhet som frembringer resultatene.

Slik EUs og Forskningsrådets standardvilkår er formulert omfatter eierskapet resultater i form av patenterbare oppfinnelser, ikke-patenterbar teknologi, andre forskningsresultater og åndsverk. Dette innebærer imidlertid ikke uten videre at opphavsmann til åndsverk er bundet av avtalen med tredjepart, men pålegger UiS som institusjon å sikre at UiS i forhold til egne ansatte kan etterleve bestemmelsene i avtaler inngått med EU og Forskningsrådet. Enhetene ved UiS må derfor ha rutiner som sikrer at de ansatte blir orientert om vilkårene som gjelder for prosjektene de er involvert i.

9.3. Eierskap til resultater skapt av arbeidstaker med to eller flere arbeidsgivere

9.3.1 Behovet for særskilt regulering ved doble tilsetninger

Arbeidstakeroppfinnelsesloven og arbeidsavtalene med de ansatte ved UiS legger opp til at retten til arbeidsresultater som skapes som del av ansettelsesforholdet i en viss utstrekning skal overdras til arbeidsgiver. I tilfeller der en ansatt ved UiS også har andre arbeidsgivere, vil det imidlertid kunne oppstå spørsmål om hvilken arbeidsgiver som blir eier av resultatene. Ved kommersialisering av resultater frembrakt av en arbeidstaker med to eller flere arbeidsgivere, må det skilles mellom forholdet utad - overfor tredjeparter, forholdet mellom arbeidsgiverne (institusjonene) og forholdet mellom rettighetshaverne (idehaver og institusjon).

Problemstillinger knyttet til doble tilsettingsforhold reguleres i den enkeltes arbeidsavtale med UiS.

9.3.2 Forholdet til sidegjøremålsreglementet

Sidegjøremålsreglementet slår fast i hvilken grad et sidegjøremål skal meldes arbeidsgiver eller ikke. Med sidegjøremål forstås arbeid som utføres, og verv som innehas, i tillegg til den ordinære universitetsstillingen, uansett om det er lønnet eller ikke. Personlige

konsulentavtaler, oppdrag og patenter skal meldes inn på samme måte. Også arbeid som utføres gjennom et foretak eller selskap som helt eller delvis eies av den ansatte, anses som sidegjøremål.

Med bakgrunn i innmeldingen kan UiS og den ansatte sammen identifisere relevante problemstillinger i forholdet til rettighetspolitikken, og i fellesskap komme frem til den avtalemessige regulering som er hensiktsmessig i det enkelte tilfelle.

9.3.3 Prinsipper for fordeling av rettigheter

Arbeidsresultater med kommersielt potensiale frembrakt i arbeidsforhold ved, eller i oppdrag for, ekstern part av en ansatt ved UiS, skal alltid meldes inn til Validé AS på fastsatt skjema (Disclosure of Invention), slik at UiS får anledning til å vurdere eierskapet til arbeidsresultatet.

Hvis UiS skal avstå fra å fremme krav om rettigheter til arbeidsresultatene er det en forutsetning at den ansatte både har meldt arbeids- eller oppdragsforholdet til UiS på reglementert måte, og at resultatet er meldt til Validé AS. I tillegg må det kunne dokumenteres at arbeid, kostnader og utvikling i sin helhet har foregått hos ekstern part utenfor UiS.

Dersom arbeidsresultatene har fremkommet delvis hos biarbeidsgiver og delvis i den ansattes arbeidstid, i UiS' arealer eller med bruk av UiS' ressurser, vil UiS ha del-rettigheter til arbeidsresultatene.

UIS' rettighetspolitikk skal imidlertid fremme produktive samarbeidsformer med eksterne parter. Dette prinsippet legges til grunn når det inngås samarbeidsavtaler som innebærer delt arbeidsgiveransvar, og de tilfeller hvor det foreligger doble ansettelsesforhold uten rammeavtale. I utgangspunktet skal retten til næringsmessig utnyttelse av arbeidsresultater tilfalle hovedarbeidsgiver (UiS) når bistillingen ikke innebærer en forskningskomponent av et visst omfang. Hvis bistillingen har en vesentlig forskningskomponent bør rettighetene tilfalle den institusjon som står for den største "oppfinnerandel", eller den institusjon partene (arbeidsgiverne og den ansatte) er blitt enige om på forhånd i tilknytning til hvert enkelt doble arbeidsgiverforhold.

Hvis det ikke foreligger en rettighetsregulering forut for at arbeidsresultatene oppstår, og resultatene etter forholdene anses å eies av begge arbeidsgivere i fellesskap, skal det inngås avtale mellom arbeidsgiverne som regulerer kommersialisering og eventuell overdragelse av rettighetene til en av partene mot kompensasjon.

10. Fordeling av nettoinntekter ved kommersialisering

10.1 Fordeling av nettoinntekter etter tredelingsprinsippet

Retningslinjene skal anvendes for de oppfinnelser og øvrige kommersialiserbare prosjekter som UiS overtar retten til i henhold til arbeidstakeroppfinnelsesloven eller på annet grunnlag.

Alle ansatte ved UiS skal normalt gis samme honorering for kommersialiserbare resultater, slik at både vitenskapelig og teknisk/administrativt personale tilståes lik andel av nettoinntektene. Vederlagsreglene gjelder ikke for personer som har inngått avtale om forskningsoppdrag mv. med UiS, da disse ikke er ansatte ved UiS.

Etter fratrekk av Validé AS' dokumenterte kostnader til kommersialisering fordeles nettoinntektene med **en tredjedel til oppfinner/ansatt, en tredjedel til UiS og en tredjedel til Validé AS.**

Av UiS' andel skal normalt en definert del tildeles fagmiljøet hvor den/de ansatte har/hadde sitt virke i form av forskningsbevilgninger via det laveste administrative nivå (grunnenhet) over den/de ansatte.

Av netto akkumulerte inntekter (på UiS' hånd) fordeles 50 % til en slik forskningsbevilgning. Aktuelt fakultet tildeles en andel på 10 % av nettoinntekter til dekning av eget innovasjonsarbeid (midlene kan også fordeles videre til aktuell grunnenhet).

Netto akkumulerte inntekter for øvrig (40 %) forvaltes av UiS etter instruks fra styret. Midlene skal benyttes til innovasjonsaktivitet ved UiS

Inntekter til idehaver og forskningsbevilgninger utbetales løpende ved årlig avregning i penger. Dersom kommersialisering skjer gjennom etablering av aksjeselskap som er lisenstaker, kan utbetalingen skje etter salg av aksjer i bedriften (exit).

Validé AS forvalter sin tredjedel av nettoinntekter ved å investere i og drifte egne nyskappingsprosjekter og/eller ved annen investering (fondsforvaltning) av overskudd.

Dersom det påløper inntekter ved utnyttelse av arbeidsresultat hvor UiS ikke har krevd rettigheter overdratt til seg, eller hvor rettigheter er ført tilbake til idehaver, skal eventuell andel av fremtidige inntekter til UiS/Validé fremgå av avtale med idehaver. Avtale med idehaver skal inngås når beslutning om å ikke overta rettighetene/tilbakeføring er fattet.

Dersom ansatt forsømmer sin plikt til å gi melding om arbeidsresultat til UiS ved Validé AS, og i stedet utnytter arbeidsresultatet selv eller gjennom andre, skal UiS, i tråd med standard fordelingsnøkkel, ha rett til 2/3 av de nettoinntekter som direkte eller indirekte skapes gjennom næringsmessig utnyttelse av arbeidsresultatet.

10.2 Prinsipper for inntektsfordeling knyttet til aksjer

En oppfinnelse eller annet kommersialiserbart arbeidsresultat kan danne grunnlag for en bedriftsetablering. Ved eventuell bedriftsetablering basert på teknologien i et kommersialiseringsprosjekt forhandles prisen på teknologien i aksjer og avveies mot annen investering i selskapet. Utgangspunktet for eierfordeling er 1/3 deling mellom ansatt(e), UiS og Validé AS, men denne fordelingen vil avhenge av om eventuelle partnere inviteres inn på eiersiden, se pkt. 10.2.1.

10.2.1 Tegning av aksjer og emisjon

Den enkelte ansatte, Validé AS og UiS kan tegne aksjer i selskapet og vil være eiere av selskapet, sammen med eventuelle utvalgte partnere som inviteres inn på eiersiden. Selskapet vil over tid ha behov for kapital, og styret og eierne, vil gjennomføre emisjoner (innhenting av kapital). Det er naturlig at eierne blir forespurt om å delta i emisjon, men også at nye kommer til og at eksisterende eiere dermed blir utvannet, det vil si at disse og får mindre eierandeler etter gjennomført emisjon. Formålet er å sikre selskapene kapital til videre utvikling og at nye eiere kan bidra med kapital og ny kompetanse.

Inntekter for eierne/aksjonærene ved en bedriftsetablering oppstår i form av andeler av eventuelt aksjeutbytte og/eller gevinst ved salg av aksjer (exit).

10.2.2 Ansatte avstår fra tegning av aksjer

Dersom den ansatte ikke ønsker å delta i en bedriftsetablering så kan en «levere» ideen til Validé AS som vil kunne tegne seg for aksjer og den enkelte ansatte vil motta en %-andel av årlig resultat som vederlag. Vederlagssatsen vil være gjenstand for forhandlinger, men praksis i nåværende avtaler er at idehaver mottar 10 % av årlig resultat i en nærmere angitt tidsperiode etter selskapsetablering.

10.2.3 Forvaltning av UiS' eierpost

UiS ønsker ikke å være direkte eier i nyetablerte selskaper. Validé AS og IRIS FI ivaretar derfor eierskap i nyetablerte selskaper på vegne av UiS frem til exit, hvorpå UiS får utdelt sin andel av inntektene.

Aksjene til Validé AS og IRIS FI forvaltes etter retningslinjer i avtale mellom UiS og Validé AS og avtale mellom UiS og IRIS FI og nærmere bestemt av styret i Validé AS og styret i IRIS FI.

11. Virksomheten i Validé AS

Validé AS skal på vegne av UiS forvalte og foredle UIS' rettigheter til arbeids- og forskningsresultater egnet for kommersialisering, og skal gjennom dette bidra til innovasjonsarbeid og kunnskapsoverføring fra UiS til samfunnet.

Som UIS' aktør hva angår forvaltning av UIS' IPR, herunder rettighetssikring og kommersialisering, har Validé AS følgende oppgaver:

- Bistå UiS i arbeidet med å styrke innovasjonskulturen og næringslivskontakten ved UiS og bidra til å profilere UiS gjennom sitt innovasjons- og kommersialiseringsarbeid.
- Håndtere innmeldte ideer (Disclosure of Invention; DOFI) gjennom identifisering, registrering, vurdering av kommersielt potensial og valg av strategi for rettighetssikring, samt gjennomføre rettighetssikring i de tilfeller dette vurderes som hensiktsmessig. Inkludert i dette arbeidet inngår også en plikt til å gi oppfinner skriftlig tilbakemelding vedrørende hvorvidt Validé AS oppretter et prosjekt på

bakgrunn av innmeldt DOFI. Slik tilbakemelding skal normalt gis innen to måneder, og senest innen 4 måneder etter mottak av DOFI.

- Kommersialisere arbeids- og forskningsresultater som UiS har rettigheter til og som har næringsmessig potensial, herunder å forhandle, inngå og følge opp avtaler med tredjepart i innovasjons-/kommersialiseringsprosjekter. Etter at skriftlig tilbakemelding i tråd med foregående kulepunkt er gitt skal Validé AS utarbeide en prosjektplan som normalt skal inneholde en oversikt over milepæler knyttet til teknisk utvikling, rettighetssikring og kommersialisering
- Utføre innovasjons- og kommersialiseringsoppgaver, herunder forestå rettighetssikring og forretningsutvikling i hht. UIS' til enhver tid gjeldende IPR-politikk.
- Være prosjektansvarlig mht å søke midler fra aktuelle finansieringskilder til utvikling av innovasjons-/kommersialiseringsprosjekter.

Validé AS fatter på UIS' vegne beslutninger om patentering, lisensiering og bedriftsetablering, og forhandler og skriver under avtaler med tredjepart om forhold knyttet til UIS' rettigheter til resultater fremkommet ved UiS. Validé forvalter UIS' eierskap og rettigheter etter at avtaler er inngått, og er UIS' kontaktpunkt utad knyttet til forvaltning av UIS' rettigheter, for eksempel ved Due Diligence, med mindre kontrakten tilsier noe annet.

For nærmere redegjørelse av Validés oppgaver vises det til valide.no.

12. Dekning av driftskostnader ved UiS

For nyskappingsprosjekter i regi av Validé som er oppstått på bakgrunn av forskning/prosjekter ved UiS, stiller UiS muligheten åpen for leie av lokaler og utstyr til virksomheten etter nærmere avtale. Slike avtaler må imidlertid ikke inngås til fortrengsel for UIS' ordinære virksomhet.

Enhver avtale som inngås, skal være forretningsmessig basert og sikre UiS fullt vederlag på forretningsmessige vilkår. Dette innebærer full dekning av alle driftskostnader knyttet til den aktuelle virksomhet, så som utgifter til lønn, utstyr, oppvarming, strøm, mv.

13. Uenighet om rettigheter eller fordeling av inntekt

Dersom det oppstår uenighet mellom en ansatt og UiS om rettigheter til arbeidsresultat eller fordeling av nettoinntekter fra kommersialisering av arbeidsresultater, skal universitetsdirektøren orienteres om saken. Partene skal gis anledning til å redegjøre for sitt syn på saksforholdet og forsøke å komme frem til en minnelig ordning. Dersom partene ikke kommer til enighet, kan en part kreve at saken bringes inn for et IPR-utvalg for vurdering, jf. pkt. 14.

Forhold som omfattes av arbeidstakeroppfinnelsesloven kan, hvis de ikke løses av partene, bringes inn for Meklingsnemnda for arbeidstakeroppfinnelser etter lovens § 12.

I alle tilfelle vil tvister om rettigheter og inntektsfordeling kunne bringes inn for domstolene for avgjørelse.

14. IPR-utvalg

Dersom tvister som nevnt under pkt. 13 ikke kan løses i minnelighet kan universitetsdirektøren opprette et ad hoc IPR-utvalg. Utvalget skal ha en sammensetning som sikrer uavhengighet i forhold til UiS så vel som de ansatte.

IPR-utvalget, som nedsettes fra sak til sak, skal ha følgende mandat:

”IPR-utvalget skal med bakgrunn i UIS’ vedtatte rettighetspolitikk vurdere saker og avgi rådgivende uttalelser i tvister mellom ansatte og UiS.”